

انتخابات فرمایشی مجلس ایران

به قلم مهدی خلجی (/fa/experts/mhdy-khljy-0/)

۱۹ فوریه ۲۰۲۰

همچنین دست‌یافتنی به

/ (English (/policy-analysis/irans-predetermined-parliamentary-election

العربية (/ar/policy-analysis/alantkhabat-albrlmany-alayranyt-almhddt-sifaa/)

درباره نویسنده

مهدی خلجی (/fa/experts/mhdy-khljy-0/)

مهدی خلجی عضو ارشد و هموند پژوهشی خانواده لیبتسکی در انستیتو واشنگتن پژوهشگر تشیع فلسفه و کارشناس سیاست ایران

تحلیل کوتاه

درحالی‌که به نظر می‌رسد مجلس ایران کماکان در حال از دست دادن اهمیت خود است انتخابات پیش‌رو حکومت اقتدارگرایانه خامنه‌ای را یکپارچه‌تر خواهد کرد

در ۲۱ فوریه (۶ اسفند ۱۳۹۸) یازدهمین دوره انتخابات مجلس شورای اسلامی ایران همزمان با انتخابات دوره پنجم مجلس خبرگان رهبری - نهادی که مسئول تعیین رهبر بعدی است - برگزار می‌شود قابل پیش‌بینی است که اعضای مجلس بعدی عمدتاً وفادار به آیت‌الله خامنه‌ای هستند در واقع این مجلس احتمالاً کمترین استقلال را در میان مجلس‌های قانونگذاری ایران طی دهه‌های گذشته خواهد داشت این پیش‌بینی حسن روحانی رئیس‌جمهور ایران را در موقعیت خطرناکی قرار می‌دهد چرا که نقش سیاسی‌اش او را ملزم به تشویق مشارکت عمومی می‌کند آن‌هم برای انتخاباتی که باخت جناح او تضمین شده است

انتخابات برای هویت رژیم نقش محوری دارد

ادعای جمهوری اسلامی مبنی بر این‌که دولتی انقلابی است به مشارکت انبوه مردم در سیاست وابسته است برای انکار این واقعیت تلخ که ارباب عامل اصلی بقای نظام است رژیم نیاز دارد تا شاهی بی‌آورد که نشان دهد از حمایت مردمی گسترده برخوردار است

برای همین رهبری ایران از ابزارهای موجود استفاده می‌کند تا مردم را به رای‌دادن در دوم اسفند تشویق کند همان‌طور که در انتخابات‌های گذشته این کار را کرده است درعین‌حال رژیم از شیوه‌های سنتی خود برای دستکاری در تمام مراحل انتخابات استفاده می‌کند از احراز صلاحیت کاندیداها تا شمارش نهایی آرا و اعلام نتایج اما این فریبکاری به دلایل مختلف محدودیت‌هایی هم دارد از جمله حضور نمایندگان کاندیداها در حوزه‌های رای‌گیری طی فرایند شمارش آرا و همچنین جنگ قدرت بین وزارت کشور روحانی و شورای نگهبان که در کنترل خامنه‌ای است

رژیم ایران برای این‌که ثابت کند هنوز محبوبیت دارد و از مشروعیت «دموکراتیک» برخوردار است باید بتواند تعداد رسمی رای‌دهندگان را حداقل ۵۰ درصد واجدین شرایط رای‌دهی اعلام کند هرچند دستگاه تقلب رژیم خیلی خوب کار می‌کند اعلام این رقم به شکلی قابل قبول نیازمند این است که حکومت به دست کم ۴۰ درصد مشارکت واقعی مردم دست یابد

رهبر ایران و دیگر مقامات مذهبی برای رسیدن به این مقصود از مردم خواسته‌اند نه به عنوان یک حق سیاسی که به عنوان یک وظیفه شرعی رای دهند محبوبیت روبه‌کاهش رژیم ایران قدرت ترغیب آن را زائل کرده است با توجه به دو بحران در آرمان و اقتدار که جامعه

ایران مدت نسبتاً زیادی با آن‌ها دست‌به‌گریبان بوده مقامات و گروه‌های مرجع مختلف از شخصیت‌های مذهبی گرفته تا ستاره‌های ورزشی و چهره‌های مشهور قدرت بسیج‌کردن توده‌های مردم را تا حد زیادی از دست داده‌اند از این گذشته ناکامی‌های اقتصادی پی‌درپی دولت اعتماد عمومی را چندان خدشه‌دار کرده که به نظر می‌رسد ترغیب رای‌دهندگان با وعده‌های اقتصادی هم خیالی باطل باشد □

ادعاهای ناسیونالیستی ریاکارانه

انتخابات جاری در بستر سیاسی کاملاً متمایزی برگزار می‌شود □ دو تحول عمده موجب شده که چنین فضایی شکل بگیرد: خشونت بی‌سابقه رژیم در سرکوب اعتراضات مسالمت‌آمیز در آبان گذشته و سقوط هواپیمای اوکراینی پُر از شهروندان ایرانی به دست سپاه پاسداران در ۱۸ دی (۸ ژانویه).

افکار عمومی ایران ممکن است سقوط تصادفی یک هواپیمای مسافربری را توسط سپاه پاسداران هرچه‌قدر هم نتیجه آن تراژیک باشد تحمل کند □ اما چیزی که ایرانی‌ها و حتی خیلی از حامیان رژیم را خشمگین کرده انکار اولیه این واقعیت از سوی دولت برخورد نامسئولانه و متکبرانانه با خانواده قربانیان و امتناع مُصرانه از شفافیت درباره این حادثه است □ رژیم ایران بی‌شرمانه حقیقت را کتمان کرد و ادعاهای گیج‌کننده‌ای منتشر کرد تا هم مردم و هم دولت‌های خارجی را گمراه کند □ این رفتار بسیاری از ایرانی‌ها را شوکه کرد و اعتماد روبه‌زوال‌شان به رژیم را کمتر ساخت □

دولت ایران برای غلبه بر بحران قدیمی مشروعیت باید از پایه‌های قدرت اجتماعی‌اش (که حالا به یک اقلیت تبدیل شده) فراتر رود و محبوبیت خود را بر احساسات ملی‌گرایان □ تصنعی بنا کند □ این اقدام دشواری بوده است چون رژیم ایران تحت رهبری آیت‌الله خمینی به سیاست‌ها و تبلیغات شدیداً ضد ناسیونالیستی متکی بود خصوصاً بعد از آن‌که او در سال ۱۹۸۱ فتوا داد که این ملی‌گرایی به مثابه ارتداد است و محمد مصدق را که نمونه ملی‌گرایی بود غیرمسلمان خواند □ خامنه‌ای در چند سال گذشته برای فرار از این تناقض همزمان با استفاده از کارت ملی‌گرایی بر سیاست هراس‌افکنی هم تکیه کرده است □ مطابق روایت او که بعد از قیام سوریه در سال ۲۰۱۱ تقویت هم شده ایران در جنگی واقعی با دشمنانش قرار دارد و حالا امنیت ملی اولویت اصلی برای متحد کردن همه شهروندان در پشت رژیم است □

رژیم ایران برای این‌که این ایده را به ایرانی‌ها بقبولاند و حمایت آنها را در داخل و خارج بیشتر جلب کند سعی کرده تا ناسیونالیست‌های ایرانی خارج‌نشین را که بیرون از حلقه کوچک حامیان آن قرار دارند قانع کند که کشور زیر سایه تهدید نظامی قریب‌الوقوع قرار دارد و تنها ساختار رهبری در جمهوری اسلامی است که می‌تواند آشوب‌های منطقه‌ای را مهار کند و از فروپاشی ارضی کشور جلوگیری کند □ این استدلال نه تنها برای توجیه سیاست منطقه‌ای ستیزه‌جویانه و توسعه‌طلبانه ایران که همچنین برای عقیم ساختن مخالفت‌های داخلی نیز به کار گرفته شده است □ این‌گونه تحریف‌ها شهروندان را در وضعیت دشواری قرار داده چرا که حالا اگر ایرانی ناسیونالیست باشید به معنای آن است که حامی رژیم هستید حتی اگر از این رژیم متنفر باشید □

به همین دلیل است که خامنه‌ای در ۵ فوریه طی سخنرانی خود از «هرکسی که ایران را دوست دارد» خواست در انتخابات شرکت کند حتی اگر از او «خوشش نمی‌آید». او همچنین چندبار انتخابات را با عباراتی ملی‌گرایانه و امنیت‌گرایانه توصیف کرد و آن را «تهدیدی برای دشمن» خواند با این ادعا که «امنیت کشور را تضمین می‌کند» و یادآوری کرد که تأثیر مثبت انتخابات بر برداشت خارجی‌ان از ایران «بسیاری از مسائل بین‌المللی ما» را حل می‌کند □

مجلس به حاشیه رانده می‌شود

خامنه‌ای گذشته از این‌که آشکارا و مکرراً گفته که مجلس باید تابع اراده او باشد بارها سیاست‌های قانون‌گذاری را به نمایندگان دیکته کرده و قدرت خود را بر رای آنها تحمیل کرده است □ این رویکرد همراه با سنت پاکسازی فهرست کاندیداها پیش از انتخابات هرگونه توانایی حفظ استقلال و کارکرد دموکراتیک را از مجلس گرفته است □ در عوض وفاداری اجباری این نهاد به خامنه‌ای ابزار دیگری در اختیار او قرار داده تا رئیس‌جمهور را تضعیف کند و مانع نافرمانی دولت منتخب از اوامر او یا به چالش کشیدن اقتدارش شود □ افزون بر این در صورتی‌که خامنه‌ای در جریان دوره چهارساله آینده مجلس بمیرد اعمال فشار برای تشکیل مجلسی یک‌دست و تندرو به حفظ هسته انقلابی رژیم کمک خواهد کرد □

هرچند اهمیت مجلس کمتر و کمتر می‌شود تندروها همچنان مصمم اند تا این نهاد به سکویی برای بیان نارضایتی‌های اصلاح‌طلبان بدل نشود □ برای همین هم شورای نگهبان تعداد کثیری از کاندیداهای مجلس را برای این دوره از انتخابات رد صلاحیت کرده است بیش از ۱۶۰۰۰ نفر در مجموع و از جمله ۹۰ عضو فعلی مجلس و تقریباً همه چهره‌های اصلاح‌طلب و متحدان روحانی □ این تصمیم ممکن است ناشی از اعتمادبه‌نفس بیش‌ازحد خامنه‌ای باشد چون اساساً به سنت اجازه‌دادن به اصلاح‌طلبان برای بیان برخی از انتقادات‌شان از طریق مجلس پایان می‌دهد □ مشکل اینجاست که باتوجه به کاهش شدید محبوبیت روحانی و ناامیدی گسترده عمومی از اصلاح‌طلبان این

اعتماد به نفس ممکن است توجیه شود

اما این رویکرد برای خامنه‌ای مخاطراتی هم دارد. اگر مردم کماکان این اطمینان را از دست بدهند که می‌توانند نظام را از درون تغییر دهند، بیشتر احتمال دارد که تصمیم به کنار گذاشتن کل نظام بگیرند. در واقع شعارهای ضد رژیم و ضد خامنه‌ای حالا جزو اولین شعارهایی است که در بیشتر اعتراضات عمومی شنیده می‌شود. تحولی که زمانی قابل‌تصور نبود.

پیامدها برای واشنگتن

انتخابات مجلس ایران فرصتی است برای دولت آمریکا تا صدای ایرانیان را که درباره ماهیت ضددموکراتیک رژیم ایران هشدار می‌دادند تقویت کند. هربار که مقامات آمریکایی درباره این رای‌گیری و پیامدهای آن اظهار نظر می‌کنند، باید صدای این گروه از ایرانیان را در کانون توجه خود قرار دهند. چرا که انعکاس سخنان مردم ایران در مقایسه با انتقادات دولت ترامپ به عنوان یک دولت خارجی از اعتبار بسیار بیشتری برخوردار است. واشنگتن در یادآوری نارضایتی‌های ایرانیان از فساد و سوءاستفاده از قدرت حکومت بسیار مهارت یافته از این رو. زمان آن است تا صدای خود را بلندتر کند. یعنی هم از مقامات ارشد آمریکا بخواهد تا این نارضایتی‌ها را برجسته کند و هم از کانال‌های رسانه‌ای آمریکا اخباری برای ایرانیان پخش کند که دولت ایران منتشر نخواهد کرد.

* مهدی خلجی هموند خانواده لیبسکی در انستیتو واشنگتن است

RECOMMENDED

BRIEF ANALYSIS

Iran Takes Next Steps on Rocket Technology

فوریه ۲۰۲۲

Farzin Nadimi

[\(/policy-analysis/iran-takes-next-steps-rocket-technology\)](https://policy-analysis/iran-takes-next-steps-rocket-technology)

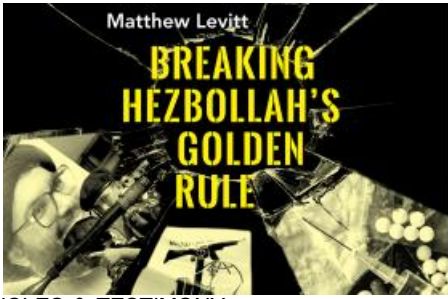
BRIEF ANALYSIS

Saudi Arabia Adjusts Its History, Diminishing the Role of Wahhabism

فوریه ۲۰۲۲

Simon Henderson

[\(/policy-analysis/saudi-arabia-adjusts-its-history-diminishing-role-wahhabism\)](https://policy-analysis/saudi-arabia-adjusts-its-history-diminishing-role-wahhabism)

ARTICLES & TESTIMONY

Podcast: Breaking Hezbollah's Golden Rule

فبراير ٢٠٢٢

Matthew Levitt

(/policy-analysis/podcast-breaking-hezbollahs-golden-rule)

TOPICS

[\(fa/policy-analysis/dmkrazy-w-aslah/\) ديمقراسى و اصلاح](#)

[\(fa/policy-analysis/rb-w-aslam-syasy/\) عرب و اسلام سياسى](#)

REGIONS & COUNTRIES

[\(fa/policy-analysis/ayran/\) ايران](#)